

PLANIRANJE RAZVOJA «SPORTA ZA SVE» U HRVATSKOJ

1. UVOD

Polazeći od spoznaja o razvoju sportske rekreacije u razvijenim zemljama (u svijetu poznate pod nazivom «sport za sve») osjeća se potreba analizirati stanje i perspektive budućeg razvoja ove djelatnosti u Hrvatskoj.

Područje sportske rekreacije u Hrvatskoj ima dugu tradiciju razvoja.

Sportska rekreacija kao pokret fizičke kulture u Hrvatskoj se sustavno počela razvijati poslije drugog svjetskog rata. Bez obzira na ideološke i neke druge ciljeve već tada su se spoznale vrijednosti vježbanja, ne samo sportaša, nego i svih ostalih građana.

Sportska rekreacija kao dio sustava fizičke kulture imala je poseban društveni status - kao djelatnost od posebnog društvenog interesa. Posljedica takvog tretmana ove djelatnosti bio je široki razvoj organizacija sportske rekreacije: u mjestu stanovanja, u procesu rada te posebno u turizmu.

Ovakva struktura organizacija sportske rekreacije zadržana je u hrvatskoj do devedesetih godina prošlog stoljeća

Nova država Hrvatska unijela je brojne novosti u svim područjima društvenog i gospodarskog života. Transformacija društvenog vlasništva, privatizacija i način njihove promjene promijenili su temeljnu poziciju organizacije i provođenja sportske rekreacije.

Sportska rekreacija u zakonskoj regulativi postala je isključivo individualna, a ne više društvena potreba. To se odrazilo izravno na sustav financiranja ove djelatnosti u kojem je sportska rekreacija izostavljena gotovo u cijelosti iz proračunskih izvoda financiranja na državnoj i lokalnoj razini.

Istodobno u Hrvatskoj je došlo do transformacije vlasništva brojnih poduzeća zaposlenih. Time je i sportska rekreacija gotovo nestala iz procesa rada.

Uz to dolaze ratne godine čije se posljedice osjećaju u uslužnim djelatnostima pogotovo u turizmu. Time su sportsko-rekreacijske aktivnosti u turizmu drastično smanjene. Nestali su određeni sportski objekti, ali su otišli i brojni stručnjaci sportske rekreacije što će dugoročno imati negativne posljedice, ne samo za sportsku rekreaciju nego i za razvoj turizma.

Stoga su s pravom postavljena pitanja na Savjetovanju skupa o razvoju sportske rekreacije (Rovinj, 2002.):

- kako pokrenuti novi razvoj sportske rekreacije u svim područjima, njenog organiziranja i djelovanja te
- kako riješiti sustav financiranja sportske rekreacije itd. ?

2. NOVE MOGUĆNOST RAZVOJA SPORTSKE REKREACIJE U HRVATSKOJ

U istraživanju novih mogućnosti razvoja sportske rekreacije u Hrvatskoj treba poći od ishodišne točke njezinog razvoja - potrebe građana za tjelesnim vježbanjem i aktivnim odmorom.

U Hrvatskoj su odavno poznate vrijednosti tjelesnog vježbanja kao sportsko-rekreacijske aktivnosti. Međutim, glavni ograničavajući čimbenici šireg uključivanja građana u pokret sportske rekreacije su financijske mogućnosti i nedostatak odgovarajućih sportskih objekata.

U istraživanju novih mogućnosti razvoja sportske rekreacije valja se podsjetiti kakva je situacija u nekim drugim zemljama.

Ideju razvoja «sporta za sve» pod kojim imenom se razvija sportska rekreacija u svijetu najbolje je objasnio Jürgen Palm, predsjednik Međunarodnog udruženja sporta za sve – TAFISA (J. Palm, 2002.). «TAFISA je rezultat razmišljanja osoba koje su htjele promijeniti sustav sporta u korist svakoga. Jesu ljudi bili svjesni da bi ostvarenje takvog «utopijskog cilja» zahtijevalo sredstva, politiku, objekte, osoblje i javnu svijest? Sport još nije «za sve» ali je za više nego ikada. Broj sudionika porastao je na nekada nezamislivu razinu: neki govore o milijardu ljudi. Danas postoji pet većih udruženja sporta za sve koje priznaje Međunarodni olimpijski komitet: CSIT, FISPT, JANOS, ICSSPE i TAFISA.»

Razvoj sporta za sve najbolje oslikava broj sudionika u razvijenim zemljama: u Njemačkoj 39%, Belgiji 39%, Španjolskoj 35%, Francuskoj 47%, Italiji 22%, Portugalu 27%, V. Britaniji 65%, Švedskoj 54%, Švicarskoj 74%, Češkoj 35%, Mađarskoj 21% itd. (The economic importance of sport in Europe, 1994, M. Bartoluci, 1997.).

U Hrvatskoj je, prije rata, u sportsko-rekreacijske aktivnosti bilo uključeno oko 18% stanovništva, od čega se 7,8% odnosi na natjecateljski sport djece i sportsko-rekreacijske aktivnosti građana. Danas se procjenjuje da u ovim aktivnostima sudjeluje oko 5% građana i ako tome dodamo 7% registriranih sportaša znači da u Hrvatskoj oko 12% građana sudjeluje u sportu i sportskoj rekreaciji (M. Bartoluci, 1999.). Bez obzira na točnost ovih podataka oni pokazuju ozbiljno zaostajanje Hrvatske za razvijenim zemljama, ali i stagnaciju sporta za sve.

3. ZAKLJUČAK

Na osnovi iznesenih spoznaja u cilju planiranja razvoja sportske rekreacije potrebno je učiniti sljedeće:

- vratiti društveni status sportskoj rekreaciji kao posebnoj društvenoj potrebi;
- uključiti sportsku rekreaciju kao javnu potrebu u proračunski sustav financiranja na državnoj i na lokalnoj razini;
- osigurati posebna financijska sredstva za izgradnju, adaptaciju i održavanje sportskih objekata koji služe sportskoj rekreaciji;
- sufinancirati određene programe sportske rekreacije iz sredstava zdravstva, sindikalnih organizacija, udruga i sl. (primjerice MPAO program);
- razvijati i financirati programe aktivnog odmora i sportske rekreacije u poduzećima, ustanovama, udrugama i dr.;
- poticati razvoj sportskih poduzeća i sportsko-rekreacijskih programa u hrvatskom turizmu;
- zapošljavati stručnjake sportske rekreacije u poduzećima, društvima, savezima te posebno u turizmu.

Na temelju ovakvih aktivnosti moguće je planirati intenzivniji i kvalitetniji razvoj sporta za sve u Hrvatskoj, a time i znatno povećati broj sudionika u sportskoj rekreaciji što može imati brojne pozitivne društvene i ekonomske posljedice.

4. LITERATURA

1. M. Relac. (2002.). Stanje i razvoj sportske rekreacije «sport za sve» u Hrvatskoj. Sport za sve br. 29-30. HSSR. Zagreb
2. J. Palm. (2002.) Sport za sve u svijetu. Sport za sve br. 29-30. HSSR. Zagreb
3. M. Bartoluci. (1997.). Ekonomika i management sporta. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Fakultet za fizičku kulturu. Zagreb. str. 60.

4. M. Bartoluci. (1999.). Ekonomski aspekti sporta i turizma. UNESCO, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Fakultet za fizičku kulturu. Zagreb. str. 10.